

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 07.04.1998
COM(98) 222

**BEVORDERING VAN HET ONDERNEMERSCHAP IN EUROPA:
PRIORITEITEN VOOR DE TOEKOMST**

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

AAN DE RAAD

I. ONDERNEMERSCHAP, EEN UITDAGING VOOR DE WERKGELEGENHEID EN HET CONCURRENTIEVERMOGEN

1.1. Het groeiend belang van ondernemerschap

Ondernemerschap is een dynamisch proces waarbij individuen steeds economische mogelijkheden opsporen en daarop reageren door goederen en diensten te ontwikkelen, te produceren en te verkopen. Dit proces vergt kwaliteiten zoals zelfstandigheid, risicobereidheid en zin voor persoonlijk initiatief.

In 1995 heeft de Commissie bij de Europese Raad van Madrid een verslag ingediend met een pakket beleidsmaatregelen ten behoeve van het MKB¹. Sindsdien hebben de aanmoediging van het ondernemerschap en de ondersteuning van jonge ondernemers een steeds belangrijker plaats ingenomen op de Europese agenda, met het derde meerjarenprogramma voor het MKB², het eerste actieplan voor innovatie in Europa³ en de werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 1998, die door de Werkgelegenheidstop in Luxemburg en in februari jongstleden in Londen tijdens de G8-conferentie over inzetbaarheid werden goedgekeurd.

De noodzaak van een globale actie ter bevordering van het ondernemerschap wordt door de politieke en economische actoren steeds meer erkend als een van de sleutels om meer werkgelegenheid, groei en concurrentievermogen in Europa te creëren.

In deze mededeling wordt een aantal prioritaire acties op nationaal en Europees niveau voorgesteld om het ondernemerschap in Europa te bevorderen.

Deze prioritaire acties zijn sterk uiteenlopend en sommige ervan maken deel uit van andere communautaire initiatieven en programma's. Met name maatregelen in verband met specifieke elementen van het ondernemerschap worden reeds van de lidstaten geëist in hun **ationale actieplannen voor de werkgelegenheid**⁴. Acties die uit de omzetting van de werkgelegenheidsrichtsnoeren voortvloeien, zullen in het kader en volgens de procedures van de nationale actieplannen worden uitgevoerd.

Aangezien een sterke ondernemingscultuur eveneens van essentieel belang is voor het toekomstige **concurrentievermogen** van de Europese economie en **voor het genereren van groei**, worden in deze mededeling talrijke beleidsmaatregelen voorgesteld om deze doelstellingen te bereiken.

De Commissie stelt een follow-up voor van de prioritaire maatregelen die in deze mededeling worden beschreven. De acties die in het kader van de nationale actieplannen voor de werkgelegenheid worden ondernomen, hebben hun eigen evaluatie- en controleprocedures. Wat de maatregelen betreft waarvoor dergelijke procedures nog niet bestaan, stelt de Commissie voor om in eerste instantie jaarlijks aan de Raad en het Parlement verslag uit te brengen over de uitvoering ervan op communautair en nationaal niveau. Hierbij zal worden uitgegaan van een checklist die van tevoren aan de lidstaten ter

---

¹ CSE (95) 2087, Europese Commissie, december 1995.

² PB L 6 van 10.1.1997, blz. 25.

³ COM(96) 589 def. van 20.11.1996.

⁴ Resolutie van de Raad van 15 december 1997 inzake de werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 1998, PB C 30 van 28.1.1998, blz. 1.

beschikking wordt gesteld om hen te informeren over de specifieke doelstellingen die in het jaarverslag zullen worden geëvalueerd.

1.2. Het macro-economische kader en de uitdagingen van de mondiale economie

Goede macro-economische prestaties zijn van doorslaggevend belang om het ondernemerschap te bevorderen. Een ondernemersactiviteit is in een stabiel economisch klimaat met lage inflatie immers veel makkelijker uit te oefenen. Een goed functionerende interne markt en de invoering van de euro kunnen daar in aanzienlijke mate toe bijdragen.

De **interne markt** heeft reeds een positief effect gehad op de groei. Het vrije verkeer van goederen, diensten en personen heeft een markt van 370 miljoen consumenten opengesteld en de onderlinge erkenning van kwalificaties heeft de oprichting van een onderneming in een andere lidstaat vergemakkelijkt.

Het Europese bedrijfsleven functioneert binnen de **mondiale** economie. Wijzigingen in de economische prestaties van de belangrijkste handelslanden hebben zowel directe als indirecte effecten op het Europese ondernemingsklimaat. De Europese ondernemingen moeten in staat worden gesteld om deze uitdagingen aan te nemen.

De invoering van de **euro** zal voor de Europese ondernemingen een buitenkans zijn. Daardoor zullen de kosten immers worden verlaagd en zal er een stabiel kader worden gecreëerd om in het buitenland zaken te doen. Samen met de elektronische handel zal de euro jonge ondernemingen in staat stellen volledig profijt te trekken van de **interne markt** en de ruimere mogelijkheden meteen na de oprichting optimaal te benutten.

Zoals in het **actieplan voor de interne markt**⁵ wordt aangegeven, is de interne markt nog lang niet voltooid. De lidstaten dienen met name het proces van de omzetting van de interne-marktregels in hun wetgeving te versnellen. Ook moet worden toegezien op een betere uitvoering van de regels die reeds in nationale wetgeving zijn omgezet.

Een voorbeeld van de mondiale economie is de snelle expansie van de **elektronische handel**. Deze wordt reeds op ruime schaal toegepast om de handel tussen ondernemingen te vergemakkelijken en zal steeds meer worden gebruikt om zowel goederen als diensten aan de eindverbruiker te leveren. De elektronische handel biedt een uitstekende kans om de 18 miljoen ondernemingen tegen lage kosten met de mondiale markt te verbinden. Het Europese **concurrentievermogen** hangt af van de vraag of de ondernemingen in staat zijn zich snel aan te passen. Dit vergt echter een gezamenlijke actie op Europees niveau.

De Commissie neemt momenteel een aantal initiatieven⁶ om een passend juridisch kader te creëren en de voorwaarden voor de toegang van het MKB tot de mondiale elektronische markt te verbeteren. Deze acties moeten op nationaal niveau worden voortgezet door er met name voor te zorgen dat de bestaande bedrijven en de werkzoekenden vertrouwd zijn met elektronische verrichtingen en in staat zijn zich op de universele elektronische markt te begeven.

De mondiale markt biedt ook meer traditionele investerings- en handelsmogelijkheden. De Commissie beschikt reeds over een aantal instrumenten om de toegang van het MKB tot

---

⁵ COM(97) 184 def. van 6.5.1997.

⁶ Een Europees initiatief op het gebied van de elektronische handel, COM(97) 157 van 16.4.1997.

mondiale markten te vergemakkelijken. De Commissie zal de bestaande instrumenten ten behoeve van het MKB wellicht moeten uitbreiden.⁷ De nieuwe uitdaging zal erin bestaan de kandidaten voor toetreding tot de Unie te helpen hun bedrijfsleven aan de vraag van de **verruimde interne markt** aan te passen. De ervaring en de knowhow van onze bestaande ondernemingen zullen in dit opzicht belangrijk zijn.

Een absolute voorwaarde voor een gezond kleinbedrijf op deze markt in volle ontwikkeling is een sterk **mededingingsbeleid** om misbruik van economische macht door dominerende ondernemingen te voorkomen en de efficiency te vergroten. De aanhoudende liberalisering van tot dusver monopolistische activiteiten schept nieuwe mogelijkheden voor ondernemers en verbetert derhalve de voorwaarden voor een groeiende ondernemersactiviteit. Vandaar dat moet worden gestreefd naar een gezonde concurrentie in alle sectoren, inclusief die van de openbare dienstverlening.

De welvaart van de Europese economie hangt samen met een snelle overgang naar een op kennis gebaseerde economie. In dit verband moeten de lidstaten een kritische evaluatie verrichten van de **overheidssteun** die aan specifieke sectoren wordt verleend. De steun moet gericht zijn op de verbetering van het kader waarin ondernemingen starten en groeien. Dit impliceert investeringen in O&O, onderwijs en opleiding en stimulansen voor de directe begunstigden om de vereiste kennis te verwerven.

II. STRATEGIE OM HET ONDERNEMERSCHAP TE BEVORDEREN

Om een ondernemingscultuur te bevorderen, is een tweevoudige strategie vereist. Enerzijds dienen maatregelen te worden genomen om individuen ertoe aan te moedigen ondernemer te worden en hun de nodige vaardigheden bij te brengen om hun bedrijf te doen gedijen, onder meer via hervormingen in de onderwijs- en opleidingsstelsels, culturele wijzigingen en maatregelen om hinderpalen voor startende ondernemingen uit de weg te ruimen. Om het ondernemerschap aan te moedigen, dient anderzijds ook een ondernemingsklimaat te worden gecreëerd dat de oprichting, de groei en de succesvolle overdracht van ondernemingen in de hand werkt. Dit impliceert een radicale administratieve vereenvoudiging en verbetering van het regelgevende en financiële kader, alsmede toegang tot communautaire programma's zoals de OTO-programma's en de structuurfondsen.

1. Prioritaire acties om de ondernemingscultuur aan te moedigen

Om een sterk en solide bedrijfsleven te creëren, moeten wij in de eerste plaats een ondernemingsgeest en risicobereidheid ontwikkelen. We moeten een aantal vooroordelen in de samenleving, in onze onderwijsstelsels en in het institutionele kader afleggen. Deze zijn immers niet bevorderlijk voor de ondernemingsgeest en getuigen van onvoldoende begrip van de ondernemingscultuur. Bovendien vormt het ondernemerschap een essentieel element van de sociale en economische structuur van elke lidstaat, maar wordt het door onze samenleving nog niet als volwaardig beroep erkend. Er is steeds meer behoefte aan efficiënt onderwijs en opleiding. Degenen die de oprichting van een onderneming voorbereiden, hebben een speciale opleiding in bedrijfsvoering nodig en moeten toegang krijgen tot voortgezette opleiding ter verbetering van de vaardigheden die in een steeds sneller veranderend ondernemingsklimaat worden vereist. Dit geldt zowel voor de industriële als voor de dienstensector. Wat met name dienstverlening betreft, biedt de

---

⁷ ECIP, MED-INVEST, AL-INVEST.

nieuwe dienstensector immers de beste vooruitzichten voor het scheppen van werkgelegenheid.

Toekomstige ondernemers kan ook de moed worden ontnomen om een bedrijf op te richten of zelfstandige te worden, omdat zij daarbij hun socialezekerheidsvoorzieningen inboeten. Dat impliceert ook een zeker risico van faillissement waartegen zij niet kunnen worden beschermd.

In Europa zit aan faillissement een zwaar sociaal brandmerk vast. In de VS kunnen volgens het faillissementsrecht ondernemers die failliet gaan, vrij snel opnieuw aan de slag gaan en wordt een faillissement als een onderdeel van een leerproces beschouwd. In Europa worden failliete ondernemers doorgaans als “verliezers” bestempeld. Zij hebben de grootste moeite om de financiering van een nieuwe zaak rond te krijgen.

De prioritaire acties voor zowel de Commissie als de lidstaten zijn de volgende:

De Commissie zal een aantal acties ondernemen en steunen om een ondernemingsgeest te bevorderen. Zo bereidt zij momenteel een mededeling voor over opleiding voor het MKB, die nog vóór deze zomer moet worden goedgekeurd en waarin een overzicht wordt gegeven van de bestaande activiteiten, nieuwe gebieden worden geïdentificeerd en een strategie voor toekomstige acties wordt gepresenteerd; in 1998 zal ook een netwerk voor economisch en administratief onderwijs in Europa (Business Education Network of Europe - BENE) worden opgezet om instituten voor bedrijfskunde die een gespecialiseerde opleiding in bedrijfsbeheerskwesities verstrekken, met elkaar te verbinden; de deelneming van ondernemers in het kader van het programma LEONARDO DA VINCI zal worden uitgebreid, met de nadruk op de bevordering van flexibele opleidingsvormen en de ontwikkeling van synergie tussen universiteiten en ondernemingen; er zullen Europese netwerken worden opgezet van organisaties die jonge ondernemers, vrouwelijke ondernemers en medeondernemers en ondernemers uit minderheidsgroepen vertegenwoordigen; ook zullen initiatieven worden genomen om de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de zakelijke dienstverlening te verbeteren, met name voor groepen die in het bedrijfsleven ondervertegenwoordigd zijn, zoals bv. jongeren en vrouwen.

De **lidstaten** dienen de volgende maatregelen in overweging te nemen:

- de integratie van kennis over het ondernemerschap in de leerplannen van de nationale onderwijs- en opleidingsstelsels;
- de aanmoediging van onderzoeksinstituten en universiteiten tot exploitatie van OTO-resultaten en tot innovatie door de ontwikkeling van nieuwe ondernemingsinitiatieven;
- onderzoekers stimuleren om innoverende ondernemingen op te richten en te ontwikkelen door gebruik te maken van hun technologische vaardigheden en ervaring;
- specifieke groepen zoals vrouwen, langdurig werklozen en kansarmen bewust maken van de mogelijkheden die het ondernemerschap biedt;

- het institutionele kader en de externe partners van kleine bedrijven meer ondernemingsgeest bijbrengen en hen via initiële en voortgezette opleiding bewust maken van de specifieke behoeften van startende ondernemingen;
- zelfstandig ondernemerschap aanmoedigen als optie in de loopbaanontwikkeling en voor de opleiding van werklozen;
- verbetering van de toegang tot onderwijs en opleiding voor ondernemers, het verstrekken van opleidingen op lokaal niveau en de ontwikkeling van flexibele opleidingspakketten;
- bevordering van de begeleiding van jonge ondernemingen door gepensioneerde of ervaren ondernemers en opzetten van netwerken van jonge ondernemingen;
- grote ondernemingen ertoe aanmoedigen bepaalde interne functies uit te besteden om de oprichting van kleine ondernemingen, die deze mogelijkheden kunnen benutten, te steunen;
- een beroep doen op de media om het ondernemerschap een belangrijker en positievere rol te geven in de samenleving;
- een evaluatie maken van het evenwicht tussen de rechten en plichten van crediteuren en debiteuren en van het nadelige effect van het faillissementsrecht, door daar bijvoorbeeld bepalingen in op te nemen volgens dewelke ondernemers na een aantal jaren weer met een schone lei kunnen beginnen.

2. Prioritaire acties ter verbetering van het ondernemingsklimaat

2.1 Administratieve vereenvoudiging

Trage en ingewikkelde registratieprocedures remmen de oprichting van nieuwe ondernemingen af. De totale jaarlijkse kosten van de administratieve formaliteiten die de ondernemingen in Europa moeten vervullen, worden op **200 miljard ecu**⁸ geraamd, wat 3% van het totale BNP vertegenwoordigt. Uit de door de lidstaten verstrekte gegevens blijkt dat het bij de Commissie aangemelde aantal technische voorschriften door de lidstaten van 385 in 1993 naar 670 in 1997 is gestegen.

De beste actie die we kunnen voeren of het beste pakket maatregelen dat we kunnen nemen om het bedrijfsleven te helpen, is het administratieve klimaat te vereenvoudigen.

De Commissie heeft op dit gebied een aantal initiatieven genomen. Onlangs werd **BEST (Business Environment Simplification Task Force)** opgericht, een task force die aanbevelingen moet doen om het ondernemingsklimaat te verbeteren door hinderpalen van administratieve en regelgevende aard te identificeren en tegelijkertijd een ondernemingscultuur te bevorderen. Hij zal eind april 1998 voorstellen indienen. De Commissie zal de Europese Raad van Cardiff aanbevelingen doen op basis van het verslag van de task force.

---

⁸ De Europese Waarnemingspost voor het MKB, derde jaarverslag, 1995, blz. 275.

Op nationaal niveau hebben enkele lidstaten initiatieven genomen om de administratieve lasten te verlichten. In de aanbeveling van de Commissie betreffende verbetering en vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat voor startende ondernemingen⁹ werd de beste werkwijze geïdentificeerd. In deze aanbeveling worden maatregelen voorgesteld om de administratieve, fiscale, sociale, statistische en milieuverplichtingen voor starters te verlichten. De lidstaten wordt verzocht meer inspanningen te leveren om de aanbevelingen uit te voeren en bij de Commissie jaarlijks een verslag in te dienen over de gemaakte vorderingen.

2.2. Bestrijding van betalingsachterstanden

Een van de redenen voor de mislukking van ondernemingen zijn betalingsachterstanden waardoor heel wat arbeidsplaatsen verloren gaan. In feite is **één insolventie op vier**¹⁰ te wijten aan achterstallige betalingen. Betalingsachterstanden hebben vooral nadelige gevolgen voor jonge ondernemingen, aangezien hun cashflow beperkt is en zij doorgaans een klein cliëntèle hebben.

De Commissie heeft een voorstel aangenomen voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad¹¹ om de betalingsachterstanden van het bedrijfsleven en de overheid in Europa te verminderen. Het Europees Parlement en de Raad wordt dringend verzocht het voorstel zo spoedig mogelijk goed te keuren en de **lidstaten** wordt verzocht de richtlijn binnen het voorgestelde tijdschema in nationaal recht om te zetten.

2.3. Vereenvoudiging van de overdracht van ondernemingen

Een andere belangrijke reden voor faillissementen is de overdracht van ondernemingen. Volgens ramingen zal circa 30% van de over te dragen ondernemingen verdwijnen vanwege een slechte voorbereiding, hoge successie- of schenkingsrechten en een gebrek aan belangstelling van jongeren om ondernemingen over te nemen of te kopen¹².

De Commissie is voornemens steun te verlenen voor proefprojecten om ondernemers meer bewust te maken van de noodzaak tot voorbereiding van de ondernemingsoverdracht en om opleiding en praktische instrumenten zoals richtsnoeren te verstrekken en studiebijeenkomsten te organiseren. Ook wordt overwogen een benchmarkingmethode toe te passen om de vorderingen van de lidstaten bij de verbetering van de overdracht van ondernemingen te evalueren.

De **lidstaten** wordt verzocht de maatregelen te nemen die in de recente mededeling van de Commissie over de verbetering van de overdracht van ondernemingen¹³ worden beschreven. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de verbetering van het juridische en fiscale klimaat. De lidstaten dienen ook aandacht te schenken aan praktische maatregelen om ervoor te zorgen dat de ondernemingen vroeg genoeg aan de voorbereiding van de overdracht beginnen en dat zij in alle fasen van de overdracht het nodige deskundige advies krijgen.

---

⁹ PB L 145 van 5.6.1997, blz. 29. De voorgestelde maatregelen omvatten één contactpunt voor registratie, een enig registratieformulier en betere coördinatie tussen de verschillende diensten.

¹⁰ Bron: Fédération de l'Information d'Entreprises et de la Gestion de Créances, Lyon, september 1997.

¹¹ COM(98) 126 def.

¹² De Europese Waarnemingspost voor het MKB, vierde jaarverslag, 1996, blz. 183.

¹³ C (98) 726 van 24.3.1998.

2.4. Verbetering van de toegang tot financiering

Moeilijkheden bij de toegang tot financiering vormen een van de grootste hinderpalen voor de ontwikkeling van het ondernemerschap. De zwaarste problemen houden verband met een te grote afhankelijkheid van rekeningcourantkredieten in plaats van vastetermijnleningen, de onmogelijkheid om leningen tegen redelijke rentevoeten te verkrijgen, een te hoge schuldverhoudingscoëfficiënt en moeilijkheden om waar dan ook kapitaal te vinden. Als gevolg van het gebrek aan risicokapitaal worden in Europa minder technologiegerichte bedrijven opgericht en worden hun groeiperspectieven afgeremd. Tevens is, in vergelijking met de VS, de risicokapitaalmarkt in veel Europese landen dus onderontwikkeld, vooral op het gebied van start- en aanloopkapitaal¹⁴.

Na afloop van de Werkgelegenheidstop van Luxemburg werd de Commissie verzocht voorstellen in te dienen voor nieuwe financiële instrumenten ten behoeve van het MKB voor een totaal budget van 420 miljoen ecu. **De Commissie** stelde het groei- en werkgelegenheidsinitiatief¹⁵ voor dat bestaat uit drie aanvullende faciliteiten: de startersregeling voor de Europese Technologiefaciliteit (ETF), de Joint European Venture-actie (JEV II) en een MKB-garantiefaciliteit. De Raad dient dit belangrijke initiatief zo spoedig mogelijk goed te keuren om het MKB van deze faciliteiten te laten profiteren.

Aangezien de meeste kleine en middelgrote ondernemingen voor hun externe financiering hoofdzakelijk afhankelijk zijn van banken, is een goede relatie tussen beide partijen van essentieel belang. Vandaar dat de Commissie de derde rondetafel van bankiers en het MKB zal organiseren om de voornaamste problemen bij de financiering van starters met zowel leningen als risicokapitaal aan te pakken.

Het actieplan¹⁶ dat de Commissie onlangs met betrekking tot pan-Europese risicokapitaalmarkten heeft voorgesteld, dient binnen de aangegeven termijn te worden uitgevoerd.

De Commissie zal ook een helpdesk voor innovatiefinanciering opzetten, die voornamelijk gericht is op deelnemers aan door de Gemeenschap gefinancierd OTO en hen bijstand moet verlenen om personen en organisaties te vinden die hen bij de exploitatie van OTO-resultaten kunnen helpen, met name door de ontwikkeling van nieuwe ondernemingsinitiatieven.

Voor de **lidstaten** is het duidelijk dat de leninggarantieregelingen een gunstig effect hebben op het MKB en op het scheppen van werkgelegenheid. Zij worden doorgaans efficiënter geacht dan rentesubsidies. Lidstaten die momenteel nog niet over dergelijke regelingen beschikken, moeten de invoering ervan in overweging nemen, ze baseren op de beste werkwijze die in de EU beschikbaar is en daarmee alle economische sectoren bestrijken, waaronder met name de industriële en de dienstensector. De ontwikkeling van onderlinge-waarborgsystemen moet worden aangemoedigd. Voorts moet de potentieel

---

¹⁴ Voor een uitvoeriger analyse van deze kwesties: zie de mededeling van de Commissie over risicokapitaal, SEC(1998) 552.

¹⁵ COM(98) 26 van 21.1.98.

¹⁶ Zie voetnoot 14.

enorme troef van investeringen door particulieren in nieuwe ondernemingen via het opzetten van netwerken van "business angels" worden uitgespeeld.

De lidstaten en de Commissie moeten de ontwikkeling van een beurscultuur aanmoedigen door de eigenaars te wijzen op de voordelen die de aanvaarding van externe aandeelhouders in hun onderneming biedt, aangezien bewezen is dat ondernemingen met een dergelijke financiering sneller groeien en meer banen scheppen dan de doorsnee kleine of middelgrote onderneming. Het staat de lidstaten vrij hiervoor nieuwe vormen van deelneming in het ondernemingsproces in overweging te nemen, zoals betaling in aandelen en aandelenparticipatie van de werknemers, met als doel de voordelen voor alle personeelsleden te vergroten.

De lidstaten moeten de nodige juridische en fiscale maatregelen nemen om kapitaalverschaffers en particuliere beleggers ertoe aan te moedigen risicokapitaal te verstrekken.

Ten slotte moeten de potentieel gunstige effecten van investeringen in risicokapitaal door pensioenfondsen en andere institutionele beleggers worden verwezenlijkt door alle overbodige beperkingen op de investering van pensioenfondsen op te heffen, zoals met name de eisen inzake kapitaalmatching, waardoor institutionele beleggers immers worden verplicht in hun land van herkomst te investeren.

2.5 De belastingstelsels bedrijfsvriendelijker maken

De belastingheffing speelt een doorslaggevende rol in het financiële ondernemingsklimaat. Momenteel zijn er echter vele fiscale hinderpalen die het ondernemerschap in alle levensfasen van een onderneming in de weg staan, zoals onder meer de hoge loonbelasting, de onevenredig hoge administratieve kosten voor het MKB bij het innen van belastingen en socialezekerheidsbijdragen en fiscale belemmeringen voor ondernemingen die zich eerder **risicokapitaal dan leningkapitaal** verschaffen¹⁷.

Het huidige BTW-stelsel is complex en moeilijk te beheren. **De Commissie** zal streven naar een radicale vereenvoudiging voor het MKB en vooral voor jonge ondernemingen die door de complexiteit van de BTW-administratie het zwaarst worden getroffen, zoals wordt voorgesteld in het werkprogramma van de Commissie tot invoering van een gemeenschappelijk BTW-stelsel¹⁸ op basis van het principe van belastingheffing op de plaats van oorsprong.

De **lidstaten** zouden ook een aantal andere fiscale stimuleringsmaatregelen moeten overwegen, die er specifiek op gericht zijn het ondernemerschap aan te moedigen, zoals met name bevordering van de oprichting van ondernemingen door starters belastingfaciliteiten toe te staan¹⁹; aanmoediging van investeringen in nieuwe ondernemingen, bijvoorbeeld door middel van fiscale stimuleringsmaatregelen voor Business Angels²⁰; bevordering van de overdracht van een onderneming aan de werknemers, door er bijvoorbeeld voor te zorgen dat een dergelijke overdracht aan de werknemers (of overname door de

---

¹⁷ CSE (95) 2087, blz.13.

¹⁸ COM(96) 328 def. van 22.7.1996.

¹⁹ PB L 145 van 5.6.1997, blz.29.

²⁰ PB L 177 van 1.7.1994, blz.1.

directie - management buy-out) fiscaal aantrekkelijk of tenminste neutraal is; de lidstaten dienen eveneens de belastingheffing op de financiering met vreemd, respectievelijk eigen vermogen te onderzoeken om de eigen-vermogenspositie van het MKB te versterken.

2.6 Heroriëntatie en beperking van de overheidssteun

Een streng toezicht op de overheidssteun is van essentieel belang om een eerlijke concurrentie tussen de ondernemingen binnen de interne markt te waarborgen. In de EU wordt jaarlijks circa 100 miljard ecu overheidssteun verleend.

De Commissie wil de criteria voor de goedkeuring van steun herzien. Het doel is programma's te steunen waardoor economische efficiëntie en de werkgelegenheid werkelijk worden bevorderd²¹. De Commissie zal ook samen met de lidstaten een benchmarkingsysteem opzetten om de doeltreffendheid van de nationale programma's op het gebied van werkgelegenheid te evalueren.

De **lidstaten** wordt dringend verzocht hun regelingen inzake overheidssteun te coördineren om de totale, daarmee gemoeide bedragen te beperken. Dit zou ertoe bijdragen de voorwaarden voor de toegang van nieuwe ondernemingen tot de markt te verbeteren.

2.7 Bevordering van innovatie en van de toegang tot nieuwe technologie

Europa dient het aantal ondernemingen te vergroten en de kwaliteit ervan te verbeteren die het hoofd kunnen bieden aan de internationale concurrentie in snelgroeiende economische sectoren zoals biotechnologie, informatietechnologie, elektronische handel, micromechanica en milieu- en energietechnologie. Al te vaak echter worden de ondernemingen die de innovatie genereren, in de war gebracht door de complexiteit van het regelgevende kader. Een andere, veel voorkomende belemmering voor jonge en kleine ondernemingen is het gebrek aan informatie over nieuwe ideeën die door universiteiten en onderzoeksinstituten zijn ontwikkeld, over de mogelijkheden tot technologieoverdracht en over de eventuele toegang tot steunprogramma's. Voorts bieden milieuvriendelijke industrieën een sterk marktpotentieel, maar daar is lang niet iedereen zich van bewust.

De Commissie heeft een aantal initiatieven genomen om innovatie te bevorderen. Er moet op worden toegezien dat deze volgens het tijdschema worden uitgevoerd en dat daarbij rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van nieuwe ondernemingen.

Onlangs is een voorstel aangenomen voor een richtlijn betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij²². De Commissie zal ook een actieplan opstellen met de voor de modernisering van het Europese octrooisysteem vereiste wetgevingsvoorstellen die in het eerste halfjaar van 1998 moeten worden goedgekeurd.

In november 1996 heeft de Commissie het eerste actieplan voor innovatie goedgekeurd met het oog op een efficiëntere coördinatie van de verschillende instrumenten die op communautair en deels op nationaal niveau beschikbaar zijn. De belangrijkste actielijnen zijn

---

²¹ Het communautaire beleid ten dienste van de werkgelegenheid, COM(97) 611 van 12.11.1997.

²² COM(97) 628 def. van 10.12.1997.

de bevordering van een echte innovatiecultuur door nieuwe productie- en marketingmethoden aan te moedigen, de verbetering van de innovatieondersteunende diensten, de bevordering van informatienetwerken en de vereenvoudiging van de procedures voor het oprichten van een onderneming.

Een ander belangrijk instrument is clustering. In het kader van het derde meerjarenprogramma voor het MKB bevordert de Commissie de ontwikkeling van clusters, gericht op kleine en middelgrote ondernemingen, zoals onder meer via het initiatief "Clusters - netwerkvorming als instrument om de toegang van het MKB tot OTO te verbeteren".

De Commissie voert ook de acties uit die in de mededelingen "Een Europees initiatief op het gebied van de elektronische handel"²³ en "Mondialisering en de informatiemaatschappij-De behoefte aan een versterking van de internationale coördinatie"²⁴ worden beschreven.

Om de bescherming van de intellectuele en industriële eigendom voor jonge ondernemingen te vergemakkelijken, dienen de **lidstaten** een beperking van de kosten van octrooiaanvragen na te streven en potentiële ondernemers een strategie te helpen definiëren voor de bescherming en evaluatie van intellectuele en industriële eigendom en voor de verwerving van licenties voor technologieoverdracht. Voorts dienen de lidstaten de universiteiten en onderzoeksinstituten ertoe aan te moedigen de hinderpalen voor het commercieel gebruik van onderzoeksresultaten uit de weg te ruimen en dienen zij de ontwikkeling van netwerken van ondernemingen en technologieclusters met het oog op de uitwisseling van knowhow te bevorderen.

Een nauwe samenwerking van de nationale, regionale en lokale overheden met beroepsorganisaties van industriële gebruikers en met technologieleveranciers is een absolute voorwaarde om de verspreiding van informatie en de bewustwording van het strategische belang van de elektronische handel voor startende ondernemingen en van investeringen in informatietechnologie te waarborgen. De deelneming van de overheid aan het opzetten van gedecentraliseerde voorlichtingsstructuren en -netwerken moet worden aangemoedigd om de geloofwaardigheid en de acceptatie te vergroten en tegelijkertijd de asymmetrie van de informatie en de investeringskosten voor nieuwkomers te beperken.

De lidstaten moeten eveneens nagaan hoe de structuurfondsen beter kunnen worden aangewend om investeringen in innovatie en technologieoverdracht en in menselijk potentieel en kwaliteitsbeheer aan te moedigen.

---

²³ COM(97) 157 def. van 16.4.1997.

²⁴ COM(98) 50 def. van 4.2.1998.

2.8. Verbetering van de toegang tot andere communautaire programma's

Vaak varieert de dynamiek van het ondernemerschap sterk van de ene subnationale regio tot de andere als gevolg van verschillen in demografie, welvaart, onderwijs of de bestaande infrastructuur. Met haar structuurbeleid steunt de Commissie de inspanningen van de lidstaten om de ontwikkeling van ondernemingen in achtergebleven regio's te bevorderen. Het vijfde OTO-kaderprogramma is ontwikkeld om ondernemingen toegang te verlenen tot onderzoeksresultaten en technologieoverdracht. Kleine ondernemingen ondervinden echter grote moeilijkheden om toegang te krijgen tot deze communautaire programma's²⁵.

Wat het structuurbeleid van de EU voor de periode vanaf het jaar 2000 betreft, stelt de **Commissie** voor dat de "ontwikkeling van het concurrentievermogen en van economische innovatie, met name in het midden- en kleinbedrijf" een van de hoofdtaken van de structuurfondsen moet zijn. Voorts voert de Commissie grondige thematische evaluaties uit, waaronder een analyse van het effect en de doeltreffendheid van de op het MKB gerichte bijstand van de structuurfondsen. De resultaten van deze evaluaties zullen dienen ter voorbereiding van richtsnoeren voor de volgende generatie van programma's, die door de Commissie aan de lidstaten zullen worden toegezonden zodra de nieuwe voorschriften door de Raad zijn goedgekeurd.

In de context van het vijfde OTO-kaderprogramma zal de Commissie one-stop shops oprichten waar het MKB voorstellen in kan dienen, de ondersteunende netwerken op het gebied van informatie en bijstand te rationaliseren en te coördineren en ervoor te zorgen dat innovatie wordt omgezet in commercieel succes om het concurrentievermogen te behouden.

De Commissie stelt voor het structuurbeleid van de EU verder te decentraliseren en de **lidstaten** de grootste verantwoordelijkheid te geven voor de gedetailleerde programmering. Om het succes hiervan te waarborgen, moet er volgens de Commissie een actiever partnerschap tot stand worden gebracht, met een duidelijker verdeling van de verantwoordelijkheden en een vaste rol voor de sociale partners. Zo kan de stem van het bedrijfsleven en, zo nodig, van de vertegenwoordigers van het kleinbedrijf worden gehoord.

2.9. Bevordering van het ondernemerschap in de sociale economie

De **sociale economie** (coöperaties, onderlinge maatschappijen, verenigingen en stichtingen - COMVS)²⁶ vertegenwoordigt momenteel 5% van de totale werkgelegenheid in Europa en creëert **één op vijf nieuwe banen**, wat een bewijs is van het enorme groeipotentieel van deze sector.

De Commissie zal initiatieven nemen om de opleiding van degenen die in COMVS werken, te verbeteren en een Europees opleidingsnetwerk voor de derde sector op te zetten, dat speciale Europese diplomaprogramma's zal opstellen. De Commissie zal ook acties ondernemen en steunen om de beste werkwijzen op het gebied van ondernemerschap voor COMVS te identificeren en zal steun verlenen voor de oprichting

---

²⁵ COM(97) 610 def. van 25.11.1997.

²⁶ COM(97) 241 def. van 4.6.1997.

van ontwikkelingsmaatschappijen die nieuwe ondernemingen en met name coöperaties moeten helpen. Overeenkomstig de mededeling van 4 juni 1997 over “De versterking van de rol van verenigingen en stichtingen in Europa”²⁷ zal een actieplan worden uitgewerkt.

De lidstaten wordt verzocht de bovengenoemde “ontwikkelingsmaatschappijen” voor COMVS te steunen. Ook dient aandacht te worden besteed aan de verbetering van het juridische, fiscale en administratieve klimaat voor COMVS (bijvoorbeeld met betrekking tot de overname door de werknemers of door de directie) en aan de ontwikkeling van speciale managementopleidingsprogramma’s en netwerkvorming voor jonge ondernemers in de sociale economie. Ten slotte moet de toegang tot startkapitaal voor toekomstige ondernemingen van de sociale economie worden vergemakkelijkt door optimaal gebruik te maken van de middelen waarover ethische banken, coöperatieve banken, onderlinge-kredietfondsen en onderlinge-waARBorgfondsen beschikken.

III. CONCLUSIES

De plaats van Europa als economische macht hangt af van zijn toekomstige ondernemers en van het concurrentievermogen van zijn ondernemingen. Zij zullen de stuwende kracht zijn van de markteconomie. Het MKB zal ook in de toekomst de grootste bron van werkgelegenheid, de hoeksteen van de lokale economieën, de innovator bij de ontwikkeling van nieuwe producten en de voornaamste actor bij de ontwikkeling van de dienstensector zijn. Zowel op nationaal gebied als op het niveau van de interne markt wordt het echter met nieuwe wettelijke verplichtingen en zware administratieve formaliteiten geconfronteerd. Het krijgt slechts moeilijk toegang tot adequate financiering of nieuwe technologie, waardoor het ten opzichte van zijn internationale concurrenten wordt benadeeld.

De in deze mededeling beschreven beleidsmaatregelen moeten op zowel nationaal als EU-niveau worden uitgevoerd.

De verleiding om bepaalde kwesties als louter nationaal te beschouwen, is geheel misplaatst in een economie die aan de vooravond staat van de voltooiing van een geïntegreerde markt met één munt en waarvan de grootste uitdagingen van sterke externe concurrenten komen.

Deze mededeling is bedoeld om een kader te creëren dat ons in staat stelt de toekomstige uitdagingen te aanvaarden. De prioritaire acties zullen een hulp zijn om sneller en op gecoördineerde wijze vooruit te komen. De Commissie stelt derhalve voor met de lidstaten samen te werken om de vooruitgang bij de bevordering van het ondernemerschap te evalueren. Dit is mogelijk door middel van jaarverslagen van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de maatregelen die op alle niveaus zijn genomen. Bij de opstelling van een dergelijk verslag kan gebruik worden gemaakt van een checklist waaruit de vooruitgang van de individuele lidstaten blijkt.

De Commissie verzoekt de Raad:

- 1. Kennis te nemen van deze mededeling;**
- 2. De maatregelen die in deze mededeling worden beschreven als prioritaire acties om het ondernemerschap te bevorderen, goed te keuren; en**

---

²⁷ COM(97) 241 def. van 4.6.1997.

-
-
- 3. Het voorstel van de Commissie tot evaluatie van de bij de bevordering van het ondernemerschap gemaakte vorderingen goed te keuren.**